

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü
ISL 404 Örgütsel Davranış Dersi

Doç. Dr. H. Ebru ERDOST ÇOLAK

KOHLBERG'ün Bireylerde Ahlâk
Gelişimi Modeli

Kaynak:

ATEŞ, Ö.; ERDOST, Hayat Ebru (2001). Kohlberg'in Ahlâk Devrelerinde Neredeyiz?. 9. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Bildiri Kitabı s.703-716.

Ahlâk bilimi içerisinde incelenen başlıca konular:

- İyi ve kötünün ayırılması,
- Doğru ve yanlışın belirlenmesi,
- İnsanın yapması gereken ya da insanlardan yapılması beklenen davranış ve eylemlerin tespit edilmesi,
- İnsanların yapmaması gereken ya da insanlardan yapılmaması istenen davranış ve eylemlerin tespit edilmesi.

- 1950'lerin sonlarından itibaren araştırmalarına başlayan Kohlberg, ömrünün yaklaşık 30 yılını bu çalışmalara adanmış bir bilimadamıdır.

Özellikle bireylerdeki ahlâk gelişimini altı aşamada tanımladığı teorisinden bu yana kendisini destekleyen ve eleştiren pek çok araştırmaya konu olmuştur.

- Kohlberg ahlâk aşamalarını saptayabilmek için deneklerine dokuz hikâye vermiş, herbirinin ardından doğru ve yanlış davranışları nedenleriyle birlikte sormuştur.

- Çözümlemede önemli olan doğru ya da yanlış yargılarından çok, bu yargıların dayandığı ahlâki düşünce tarzı / aklâki yargıdır.

- Kohlberg ahlâksal düşüncenin gelişmesini gösteren altı aşamalı bir tablo oluşturmuştur. Bu tabloya göre birey, çocuklukta en somut ve yüzeysel ahlâk anlayışından, en soyut ve derin ahlâk anlayışına doğru ergenlik ve yetişkinlik evreleri yaşar.

- Kohlberg'e göre bu gelişim aşamaları evrenseldir ve her aşama kendinden bir önceki aşama gerçekleştikten sonra kendini gösterir.

- Her birey, sosyal ve kültürel çevresine bağımlı olarak kendi koşulları içinde ahlâk gelişmesini sürdürür. Bu nedenle bireyler arasında aşama farklılıkları gözlenebilir.

- Lawrence Kohlberg'in ahlâk gelişimi teorisi 3 düzey ve 6 aşamadan oluşmaktadır.

Her düzey ikişer aşamayı içerir. Düzeyler:

Gelenek öncesi

Geleneksel

Gelenek sonrası

Aşamalar:

1.Aşama: İtaat ve ceza yönelimi (obedience and punishment)

2.Aşama: Bireysellik, amaca yönelik değiş tokuş, saf çıkarıcı yaklaşım (individualism, instrumentalism and exchange)

3.Aşama: İyi çocuk eğilimi (good boy/girl)

4. Aşama: Yasa ve düzen eğilimi (law and order)

5. Aşama: Toplumsal sözleşme yönelimi, kontrat ve yasaya uygunluk (social contracts)

6.Aşama: Evrensel ahlâk ilkeleri (universally ethical principles)

- Kohlberg'e göre ahlâk yargılarındaki tutarlılık, ancak ahlâk düşüncesinin davranışa da yansması halinde mümkündür. Oysa ahlâki düşünce düzeyi her zaman, her koşulda davranışa paralel yansımayaabilir.

KAYNAK

- ATEŞ, Ö.; ERDOST, Hayat Ebru (2001). Kohlberg'in Ahlâk Devrelerinde Neredeyiz?. 9. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Bildiri Kitabı s.703-716.